

Amanis

Dienstverleningscentrum
't Zwart Goor

een thuis voor mensen met ernstige gedrags- en psychische problemen in de gehandicaptenzorg

Amanis ontstond vanuit de vaststelling dat er in de bestaande voorzieningen weinig gespecialiseerde opvang bestond voor volwassenen met een matig of licht verstandelijke beperking en/of een autismespectrumstoornis, die een ernstige gedrags- of psychische stoornis vertonen. Ondanks de goede wil en inspanningen van kleinschalige initiatieven liep het met deze mensen dikwijls fout en werden ze heen en weer geslingerd tussen verschillende (psychiatrische) voorzieningen. Daarom startte het dienstverleningscentrum 't Zwart Goor in 2003 het project Amanis op met een erkenning voor 20 plaatsen tehuis niet-werkenden in Sint-Antonius-Zoersel.

In 2006 werd de erkenning uitgebreid tot 30 plaatsen, waarbij 10 plaatsen bestemd werden voor 10 geïnterneerde personen met een verstandelijke beperking, die ten onrechte in de gevangenis verbleven. Omdat zij qua vraagstelling weinig tot niets verschillen van de 20 andere bewoners werden zij geïntegreerd in de bestaande werking.

Wie kan in Amanis terecht?

Om in het dienstverleningscentrum 't Zwart Goor terecht te kunnen, moet men een PEC-beslissing tehuis niet-werkenden (bezigheid of nursing) hebben voor de doelgroep mentale handicap of autisme. Indien het gaat om een licht mentale

handicap moet hieraan de doelgroep gedrags- en emotionele stoornis toegevoegd zijn.

Verder hanteert 't Zwart Goor geen enkel uitsluitingscriterium. In Amanis proberen we vooral mensen op te vangen die, omwille van bijkomende gedrags- en psychische problemen, geen plaats vinden in andere voorzieningen in de provincie.

Wat willen we bereiken?

Onze voornaamste doelstelling is om de bewoners een thuis te geven. De meeste onder hen hebben al een hele voorgeschiedenis in het Vlaamse zorglandschap achter de rug en we hopen voor hen dan ook een veilig eindstation te kunnen zijn. We willen hen de veiligheid en garantie bieden dat ze de rest van hun leven in 't Zwart Goor kunnen wonen.

Therapeutisch klimaat

We creëren een aangepaste omgeving, waarbij we voortdurend rekening houden met de ondersteuningsnood van iedere individuele bewoner en wat hij / zij graag doet en aankan. We willen hen niet in de eerste plaats behandelen, maar een thuismilieu aanbieden.

In dit therapeutisch klimaat is de grondhouding van de begeleiders uiterst belangrijk. Onvoorwaardelijke acceptatie van de bewoners is het vertrekpunt. Hen aanvaarden zoals ze zijn, met hun mogelijkheden, beperkingen, verlangens, zelfs 'met' hun probleemgedrag. Dit wil echter niet zeggen dat we ieder gedrag goedkeuren of tolereren.

Daarnaast zijn we voortdurend beschikbaar om houvast te geven. Bewoners moeten voelen dat we er zijn als ze ons nodig hebben. Iedereen heeft zijn mindere momenten en soms loopt er wat mis. Op die momenten moeten bewoners weten dat er een stevig vangnet is dat hen zal opvangen. Tevens moet er voldoende aandacht zijn voor de individuele ontwikkelingsmogelijkheden. Als het kan, moet hiervoor ruimte geschapen worden.

Deze grondhouding vraagt van de medewerkers grote flexibiliteit, veel aanpassings- en inlevingsvermogen. Vaak moeten eigen

waarden en normen los gelaten worden en dat is niet altijd eenvoudig.

Organisatie

Amanis maakt deel uit van het dienstverleningscentrum 't Zwart Goor. Er is geen aparte wachtlijst of opnameprocedure.

De begeleiders van Amanis worden ondersteund door één begeleidingsteam (psychiater, pedagoog / psycholoog, groepchef, maatschappelijk werkster, verpleegkundige, ergotherapeut en kinesist), dat ook in 't Zwart Goor nog leefgroepen begeleidt. Verder maakt Amanis gebruik van dezelfde ondersteunende diensten (administratie, technische dienst, boekhouding, ...) ook al liggen zij op een afstand van het domein in Merksplas.

Ondanks deze gezamenlijke werking is er ook een zekere vorm van autonomie, ondermeer door die fysieke afstand van het hoofddomein waardoor de verschillende groepen van Amanis, meer op elkaar aangewezen zijn. Daarom is er in de dagelijkse werking een zeer nauwe samenwerking tussen de teams nodig op organisatorisch vlak, onder andere om bijvoorbeeld de veiligheid van bewoners en medewerkers te kunnen garanderen.

In Amanis werken we niet met het klassieke leefgroepsysteem. De woonsituatie wordt aangepast aan de individuele noden. Flexibele formules van groepswonen, individuele aanleunstudio's en individuele kameropvang zijn mogelijk zodat we naast elkaar zowel een open, halfopen als gesloten opvang kunnen aanbieden, naargelang de vraagstelling bij de bewoner.

Doelgroepen

Amanis richt zich niet exclusief op specifieke vraagstellingstypes wat psychische of gedragsstoornissen betreft. We stellen ons open voor alle mensen die omwille van de bijkomende problematiek nergens terecht kunnen.

Desondanks stellen we vast dat in de werking een aantal deelgroepen kunnen onderscheiden worden.

Een eerste groep bestaat voornamelijk uit jongvolwassen mannen. Het is een dynamische, relatief actieve groep met vooral externaliserend probleemgedrag, bijvoorbeeld agressie of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Als onderliggende problematiek komen stoornissen van de impulscontrole, hechtingsproblemen en/of autismespectrumstoornissen veelvuldig voor.

Structuur, voorspelbaarheid, duidelijke grenzen en een individuele aanpak zijn van groot belang. Omwille van hun problematiek is het voor de meeste van hen zeer moeilijk om binnen een groep te leven. Aan de ene kant zoeken vele onder hen het groepsgebeuren op, aan de andere kant zorgt dit eveneens voortdurend voor spanningen. Veel aandacht gaat dan ook naar de begeleiding van de sociale interacties en conflicten.

Een tweede groep wordt gevormd door mannen en vrouwen, die zowel wat betreft leeftijd, als functioneringsniveau, als bijkomende problematiek erg van elkaar verschillen. Wel zijn het allemaal psychisch kwetsbare, vaak angstige personen met een zeer beperkte weerbaarheid. Er is vaak een grote discrepantie tussen hun verstandelijk functioneren en hun emotionele en sociale ontwikkeling, waardoor ze extra kwetsbaar zijn. Naast de bewoners met een autismespectrumstoornis hebben verschillende bewoners in deze leefgroep een uitgesproken problematiek. Internaliserend probleemgedrag komt hier vaak voor: automutilatie, regressie, dwangmatig gedrag, ...

Voor deze mensen staat naast structuur en duidelijkheid het bieden van een warm, zorgend klimaat op de voorgrond. We proberen een therapeutisch klimaat te creëren waar zij zich veilig en geborgen kunnen voelen. Een rustige, prikkelarme omgeving, waar de individuele aanpak afgestemd wordt op de draagkracht van het moment, is hierbij erg belangrijk. We moeten hen stimuleren om deel te nemen aan het groepsgebeuren of aan bepaalde activiteiten, maar houden daarbij rekening met wat ze op dat moment aankunnen.

Een derde groep bestaat uit mannen in verschillende leeftijdsfasen. Allen hebben ze een beperkte en zeer wisselende

draagkracht en stemming. Ze zijn over het algemeen erg gevoelig voor prikkels, waardoor drukte, kleine veranderingen of onduidelijkheden hen gemakkelijk van slag brengen. Deze bewoners stellen zowel internaliserend, als externaliserend probleemgedrag.

Qua begeleidingsstijl situeert deze groep zich een beetje tussen de twee andere groepen. Een warm, zorgend klimaat is uiterst belangrijk. Velen van hen hebben dit niet of slechts beperkt gekend in het verleden. Daarnaast is er ook een grote nood aan structuur, duidelijkheid en is het nodig om de grenzen te bewaken en op die manier veiligheid te bieden.

Begeleiding

Het is vanzelfsprekend dat er bijzondere eisen gesteld worden aan mensen die in Amanis komen werken, zowel op professioneel als op persoonlijk vlak. Uiteraard leer je enorm veel 'al doende' maar aan de andere kant merken we dat een bepaald begeleidingsprofiel nodig is om dit werk te doen en lang(er) vol te houden.

Jezelf kennen is vaak nog moeilijker dan de bewoners kennen. Hoe beter je bijvoorbeeld je eigen grenzen kent, je weet waar je eigen sterktes en struikelblokken liggen, hoe gemakkelijker het is om te evolueren in je werkpunten. Daarnaast is het belangrijk om hierover op een open manier te communiceren met collega's. Je moet weten wat je aan elkaar hebt, zeker in crisissituaties. Hoe beter het team werkt, hoe steviger je zelf in je schoenen kan staan. Het is dan ook ieders verantwoordelijkheid om te komen tot een goede samenwerking en afstemming.

Binnen de gehandicaptenzorg werken veel mensen, die graag met anderen omgaan, graag zorgen voor anderen, ... en ervan uitgaan dat je enorm veel terugkrijgt van hen. Dit laatste is in Amanis niet altijd het geval. Soms moet je heel veel investeren, maar lijkt je weinig of niets terug te krijgen.

Er wordt sterk beroep gedaan op een combinatie van empathie en verbeeldingskracht om zich een beeld te kunnen vormen van de

(op het eerste zicht soms bizarre) gedachtewereld en motivaties van de bewoners. Een open geest is nodig om de achterliggende boodschap, de functie van gedrag te begrijpen. Dit houdt ook in dat we ruimte bieden voor persoonlijke structuren en de eigenheid van elke persoon. Er zijn geen taboes. Alles is bespreekbaar, maar er wordt gewerkt naar een realistisch toekomstperspectief.

Communicatie is erg belangrijk. Een vlotte prater zijn is niet voldoende. Het is belangrijk dat je weet welke invloed jouw communicatiestijl bij iedere bewoner heeft of kan hebben. Afhankelijk van de noden van de bewoner moet je soms nadenken over iedere zin, iedere beweging, waardoor er minder plaats is voor spontaniteit. Aanvankelijk moet de spontaniteit van de begeleider dan ook getemperd worden, om na verloop van tijd een eigen stijl te ontwikkelen die duidelijk is voor de bewoners.

Van cruciaal belang is de vaardigheid om de eigen waarden en normen opzij te kunnen zetten. Iedereen heeft verschillende waarden en normen. We moeten daarom vaak één lijn zoeken, zodat bewoners niet afhankelijk zijn van de begeleider die toevallig op dienst is. Afspraken die gemaakt worden zijn echter steeds individueel afgestemd op de noden van iedere bewoner en moeten regelmatig kritisch onder de loep genomen worden. Er worden dan ook heel wat normen gehanteerd die binnen de maatschappij misschien niet als normaal gezien worden maar die op zich weinig schade berokkenen en het beste passen bij de bewoners.

Het omgaan met bewoners die frequent probleemgedrag stellen, vraagt een verregaand relativiseringsvermogen van de begeleiding. Dit betekent niet dat zaken geminimaliseerd worden, maar ze mogen evenmin opgeblazen worden. Dit relativiseringsvermogen zorgt er ook voor dat je minder zaken als problematisch ervaart en je bijv. na een conflict verder kan met de betreffende bewoner. Er moet steeds verder gekeken worden dan het probleemgedrag op zich. Een bewoner mag niet vereenzelvigd worden met zijn probleemgedrag. Daarnaast moeten we zoeken naar de aanleiding voor het gedrag of naar de eigenlijke boodschap die erachter

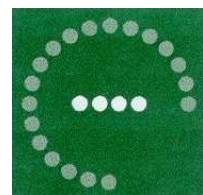
schuilgaat. Enkel op die manier kan er perspectief blijven in de hulpverlening. Probleemgedrag dreigt immers zowel bewoner als begeleider in een negatieve spiraal te trekken.

Tenslotte moeten begeleiders ook opgewassen zijn tegen kritiek van buitenstaanders die gemaakte aanpassingen of bepaalde handelwijzen niet begrijpen en afkeuren. Bij deze bewoners werkt de 'gewone' benadering niet, zoals in het verleden reeds gebleken is en die enkel geleid heeft tot ernstige faalervaringen en een negatief zelfbeeld. Respect voor de eigenheid, met een goede afstemming tussen ondersteuning en zelfbepaling moeten in een aangepaste opvang aanwezig zijn.

Contactgegevens

Dienstverleningscentrum 't Zwart Goor
Zwart Goor 1
2330 Merksplas
tel.: 014/63.62.11
fax: 014/63.44.96
e-mail: zwartgoor@emmaus.be
www.zwartgoor.be

Het dienstverleningscentrum 't Zwart Goor maakt
deel uit van de vzw Emmaüs

Aangepaste woonvorm voor

Mensen met een lichte tot matige
verstandelijke beperking en/of een

Autismespectrumstoornis die omwille
van bijkomende psychische en
gedragsproblemen

Nood hebben aan een

Intensieve en individuele
benadering in een

Setting met voldoende houvast en
ruimte